

Příběh jedné pamětní desky

Klíčové otázky

- Jaké pomníky se nacházejí ve vaší obci, městské části nebo okolí školy?
- Jaké události připomínají? Kdy si myslíte, že byly instalovány? Kdo je tam dal?
- Myslíte si, že ve vašem okolí nějaký pomník chybí? Jakou osobu či událost by měl připomínat? Kde by měl být umístěn?

Úvodní text

Většina přeživších holocaustu měla návrat do svých domovů velice těžký. Mnohdy byli jediní, kdo se z jejich rodiny dožil konce války a často se od lidí ve svém okolí nedočkali vřelého přijetí. Řada občanů totiž měla černé svědomí ze svého chování v období okupace či z prostého přihlížení, jak jim před očima mizí sousedé a známí, jiní se obohatili z majetku deportovaných a po válce nic nechtěli vrátet. Stejně jako nebyli vítáni navrátilci, nebylo ani vítáno vzpomínání na ty, kdo zahynuli.

Po únoru 1948 se situace ještě zkomplikovala. Druhá světová válka byla sice připomínána – hovořilo se o vítězství Sovětského svazu a o obětech nacismu, ústředním tématem byl komunistický odboj. O obětech rasové perzekuce se však prakticky nehovořilo a ti, kteří byli pronásledováni jako Židé, byli zahrnuti mezi české oběti druhé světové války.

Pracovní materiál č. 1

Pracovní materiál č. 2

Vzpomínku Hany Fousové naleznete zde:

http://www.nasinebocizi.cz/dokumenty/vypovedi_usc_sf/pamet/ nebo na youtube kanálu projektu Naši nebo cizí?: <http://www.youtube.com/watch?v=R2veTfJryHE>.

Pracovní materiál č. 3

Příběh Hany Fousové

Hana Fousová se narodila roku 1934 do tzv. smíšeného manželství – matka byla označena jako Židovka, otec nikoliv.

Otec, Josef Reinwald, žil v Mladé Boleslavi, kde působil jako lékař. V roce 1926 po sňatku s Emilií, rozenou Reinerovou, se odstěhoval do Městce Králové.

Krátce po okupaci se rodiče Hany rozvedli. Doufali, že tak uchrání majetek. Otec však brzy onemocněl a zemřel.

Krátce na to měla Hana nastoupit do školy. Ačkoliv byla nakonec přijata, ředitel původně matce vynadal a nechtěl Hanu do školy jako „míšenu“ vzít. S láskou vzpomíná na své židovské kamarády, které doučovala v době, kdy už nemohli chodit do školy, a pak docházela do jejich ilegálních vzdělávacích kroužků. Všichni nosili hvězdu, Hana díky nežidovskému otci nemusela. Záviděla jim a tuto „ozdobu“ chtěla mít také.

Spolu s dalšími 27 Židy z Městce Králové byla matka Hany Fousové v červnu 1942 povolána do transportu a přes shromaždiště v Kolíně deportována do Terezína. Většina lidí z tohoto transportu byla krátce po příjezdu zařazena do dalšího transportu dále na východ a jen málo z nich se dočkalo osvobození. Matka Hany měla zpočátku větší štěstí. Zatím zůstala v Terezíně. Na konci léta 1943 se dostala mezi 53 terezínských vězňů, kteří se starali o děti, které byly do Terezína přivezeny v srpnu 1943 z právě zlikvidovaného ghetta v Białystoku. Věřila, že spolu s těmito dětmi bude odvezena do Švédska a zachráněna. Dne 5. října 1943 však byly děti se svými opatrovníky deportovány do Osvětimi, kde byly ihned po příjezdu zavražděny v plynových komorách.

Hana byla podle Norimberských zákonů vedena jako tzv. míšenec a nebyla deportována. Ujala se jí její teta z matčiny strany, která žila v Praze spolu se svým manželem, který nebyl Žid, a tak ji také chránil před transportem. Když se na konci války ukázalo, že se matka nevrátí, rozhodli se, že Hana zůstane s nimi. Dostudovala a začala pracovat pro Československé aerolinie. V roce 1960 se provdala a měla dva syny.

Pracovní materiál č. 3

Pracovní list

Co je na pamětní desce? Koho připomíná?	
Kdy se stala událost, kterou deska připomíná?	
Kdo ji nechal zřídit?	
Kdy byla nainstalována?	

Metodická část

- Časová dotace: 45 minut, doporučujeme vyučujícím upravit citlivě délku pracovních textů podle schopností jejich žáků, stejně tak volit a měnit učební strategie a metody podle svých pedagogických zkušeností
 - Způsob práce: video, skupinová práce, pracovní list
 - Klíčová slova: paměť, připomínání, holocaust, poválečný vývoj, identita, smíšené manželství
1. Na úvod hodiny se společně s žáky zamyslete nad klíčovými otázkami: *Jaké pomníky se nacházejí ve vašem městě, městské části nebo okolí školy? Jaké události připomínají? Kdy si myslíte, že byly instalovány? Kdo je tam dal? Myslíte si, že ve vašem okolí nějaký pomník chybí?* Otázky mohou být napsané na tabuli, na flipchartu nebo promítnuty projektorem. Vyzvěte žáky, aby se nad nimi krátce zamysleli. Umožněte krátkou diskusi a neodmítejte žádný názor a

pohled na věc. Odpovědi žáků i jejich případné otázky můžete zaznamenat a později se k nim v reflektivní části hodiny vrátit.

2. Následně rozdělte žáky do několika pracovních skupin (2 – 5 členné, podle svého uvážení a zkušenosti) a zadejte jim tento úkol: *Představte si, že stojíte před úkolem připravit ve vašem městě pamětní desku se jmény obětí druhé světové války. Vytvořte základní kritéria, kdo by na té desce měl být uveden a kdo naopak ne, a tato kritéria запиšte.*
3. Řekněte studentům, že se v dnešní hodině budou zabývat příběhem pamětní desky v Městci Králové. Na tabuli promítněte (nebo přidejte do skupin) fotografii pamětní desky v Městci Králové a současně rozdejte do skupin pracovní listy.
4. Nechte studenty prohlédnout si fotografii této pamětní desky a poté vyplnit co nejvíce kolonek v pracovním listě. Upozorněte je, že většinu otázek nelze na základě fotografie zodpovědět. Ať se však ve skupině pokusí dohodnout z jejich pohledu nejpravděpodobnější variantu.
5. Promítněte studentům video a poté jim rozdejte medailonek pamětnice Hany Fousové. Nechte je na základě získaných informací doplnit či opravit informace v pracovním listě. Následně ať zkusí odpovědět na tyto otázky: *Co vás na vzpomínce Hany Fousové nejvíce překvapilo? Jaké mohly být důvody nezájmu/nechuti přidat na pamětní desku jména židovských obětí a jak to bylo oficiálně zdůvodňováno? Co byste ještě potřebovali zjistit, abyste mohli odpovědět? Jak byste doplnili nebo upravili svá kritéria, která jste tvořili na začátku hodiny?*
6. Nad odpověďmi společně diskutujte.